

Bazar, 27 oktyabr 1918-ci il, nömrə 23

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Yekşənbə, 20 məhərrəmülhəram sənə 1337. 27 təsrini-əvvəl sənə 1918.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalatın mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Kolyubakinskaya küçədə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə: 6-91. Tək nüsxəsi 50 qəpik.

Abunə şəraiti: Yanvarın birinədək Bakı üçün 35, başqa şəhərlərə 42 rublədir.

Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir.

Elan fiatı: sətiri 2 rublə. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

ELANI-RƏSMİ

Bilümum [ümumiyyətlə] Bakı və ətrafı əhalisinə:

1. Qadın və erkək, böyük və kiçik, hər hansı milliyət, din, sinif və təbədən olursa olsun, Bakı və həvalisi [ətrafı] sakini bilcümlə əhali: kəndi ev və məhəllələri heyəti-idarə və ixtiyariyyəyindən [idarə və ixtiyar heyətindən] namlarına mühərrər [adlarına yazılmış], isim, pədar [ata] ismi, məmləkət, məhəllə və soqaq [küçə], xanə nömrəsi, yaş, əşkal və əlaməti-fariqə [görünüş və fərqləndirici əlamət], sənət və ya məmuriyyət və sair xüsusi-mətlubəyi [tələb olunan xüsusi] göstərən “hüviyyət [şəxsiyyət] vərəqə”sindən birer dənə edinməyə [hərə bir ədəd əldə etməyə] məcburdurlar.

2. Tarixi-elandan iyirmi gün sonra çarşı, bazar, soqaq və evlərdə surəti-məxsusədə [xüsusi surətdə] sıx-sıx yapılaşacaq yoxlamalarda kəndi hüviyyət vərəqəsini ibraz [təqdim] edəmməyən

hər kəs cəza görəcək və şübhəli ədd [hesab] edilərək daxili-məmləkətə [ölkənin içlərinə] sövq olunacaqlardır.

3. Hüviyyət vərəqəsi olmayan şəxsin dəvairi-rəsmiyyəcə [rəsmi qurumlarda] heç bir işi görülməyəcəyi kimi, bey'ü-şəra [alqı-satqı], əqdi-icar [kirayə müqaviləsi] və sairə kimi işlərdə hüquqi-mədəniyyədən saqit [mədəni hüquqları əlindən alınmış] ədd ediləcək [sayılacaq] və hər hansı bir yerə səyahətində kəndisinə heç bir surətlə səyahət vərəqəsi verilməyəcəkdir.

4. Hüviyyət vərəqəsi olmayanları; ev, mağaza, otel, yazıxana, ticarətxana, fabrika və dəvairi-rəsmiyyəyə qəbul edənlər, şübhəli əşxası [şəxsləri] hökumətin nəzəri-təftişindən saxlamış ədd edilərək və müxalifi-qanun hərəkətlərindən naşi [qanuna müxalif hərəkətlərinə görə] şədidən [şiddətli] cəza görəcəklərdir.

5. Tarixi-elandan iyirmi gün sonra hüviyyət vərəqəsini ibraz edəmməyən hər kəsi zabitə [asayış keşikçiləri] tövqif

və əxbara [həbs etməyə və xəbər verməyə] məcburdur.

6. İşbu əmr, tarixi-elanından etibarən Bakıda müntəşir [nəşr olunan] bil-ümum qəzetəlcə bir həftə müddətlə mütəmadiyyəən nəşr olunacaqdır.

Polis Müfəttişi-ümumisi
Bəhaəddin

ELAN

Şəhər daxilində minik avtomobillərinin saatda on iki və yük avtomobillərinin də saatda on kilometrə getməsi həm yolların xarablığına və həm də qəzanın ədəmi-vüqu və hüdusuna [baş verməməsi və meydana gəlməməsinə] səbəb bulacağı cəhətlə [üçün] bu əmri-müsaid[ə] [əlverişli əmrə] gərək əhali və gərək əsgəri minik və yük avtomobillərinin son dərəcə diqqət eyləməsi ümuma elan olunur.

Bakı Komandanı
Mirliva

ELAN

Mart hadisəti [hadisələri] zamanı yağma edilmiş və əhalidən alınıb Birjavoy və Krasnovodski caddələrin küncündə Bünyadovun evində saxlanılan malları təyin edən heyət mütəzərrirlərə [zərərçəkənlərə] elan edir ki, əşya sahibləri çaharşənbə [çərşənbə] və cümə günləri saat ondan (10) 1-ə kimi kəndi əşyalarını tanıyıb ala bilərlər.

Heyət

ELAN

Tatarski-Suraxanskidə bulunan Rza-yev hamamı əsgərə təxsis edilmiş [ayrılmış] və bir manat ücret [qiymət] qəbul olunmuşdur. Hamamın qabiliyyəti-istiabiyyəsi [tutumu] yüz əlli nəfərlik olub, pəncşənbə [cümə axşamı] və bazar ertəsi günlərindən maəda [başqa] hər gün əfrad [əsgərlər] istehmam edə [yuyuna] biləcəkdir.

Bakı Mövqə Komandanı
Mirliva

ELAN

Müayinələri icra qılınaraq əsgər edilən və fəqət kəndisi və yaxud pədə [ata], qayınpədə [qayınata], qayınbəradər [qayın] və bəradərinin [qardaşının] məluliyyyətini [əlilliyini] iddia edərək həkim müayinəsinə tabe olmaq üzrə əsgərə sövq edilməyərək, müvəqqətdən xanələrinə buraxılan əfradın [əsgərlərin] müayinələri təşrinə-əvvəlin iyirmi səkkizinci bazar ertəsi (düşənbə) günü sabahleyin saat doqquzda Əxzi-əsgər dairəsində icra ediləcəyindən, məluliyyyət iddiasında bulunanların yövmi-məzkurədə [deyilən gündə] bəhərhal [mütləq] isbati-vücuda etməsi [gəlməsi] şərtidir. Gəlməyən olarsa, ayrıca müayineyi-sihhiyələri [sağlamlıq müayinələri] icra edilməyərək, sövq olunacaqlardır [əsgərə göndəriləcəklərdir]. Keyfiyyəti-ümumi [ümumi vəziyyət] məlum olmaq üzrə elan olunur.

İslam Ordusu Əxzi-Əsgər Rəyasəti

HÖKUMƏT QƏRARDADI

Ziraət Nəzarətinin [Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin] əmrləri

21 təşrini-əvvəl [oktyabr] 1918

Nömrə 52

Bakı quberniyası Şamaxı meşəçiliyinin meşəbəyi müavini [A. S.] Kobridze 16 təşrini-əvvəl 1918 sənədə qulluğuna gəlməməsindən dolayı xidmətdən kənar edilir.

Nömrə 53

Bakı quberniyası Quba meşəçiliyinin ikinci dərəcə meşəbəyisi [P. L.] Partanski 1918 sənədə Bakı və dairəsində elan edilmiş səfərbərliyə çağırılaraq bu vaxtadək öz vəzifəsini ifaya qayıtmamağına görə, vəzifəsindən ağustosun 1-i 1918 sənədən əzl [azad] edilir.

Nömrə 54

Bakı quberniyası Qusar meşəçiliyinin ikinci dərəcə meşəbəyisi [M. İ.] Saqutonov 1918 sənədə Bakı və ətrafında elan edilmiş səfərbərliyə çağırılaraq bu vaxtadək öz vəzifəsini ifaya qayıtmamağına görə, öz vəzifəsindən təmmuzun [iyulun] 12, 1918 etibarən əzl [azad] edilir.

Ziraət naziri: X. Sultanov

5 oktyabr 1918

1) 1918-inci ilə qədər Azərbaycan Cümhuriyyəti dairəsindən xaricdə və dövləti gəlir vergisi verməkdə olan müəssisələr, səhmdaran [səhmdarlar]

şirkətləri və kompaniyalar, istiqraz və paraxod nəqliyyat şirkətlərini 1918-inci ildən başlamış Azərbaycan daxilində olanları dövləti gəlir vergisi verməyə cəlb etməli.

2) Birdəfəlik vergi təəyyününün [təyininin] 1918 sənəsinə təşmilini [şamil edilməsini] və ticarət və sənəət [sənaye] müəssisələrinin artıq mənfəətinə [əlavə gəlirinə], zəhmətə və kəsbə [qazanca] qoyulan vergi və gəlir vergisinin alınması və məhsubatında [hesablamalarında] bəzi təbəddülat [dəyişikliklər] icra və həmçinin camaat hüzurunda hesab verməsi məcburi olmayan müəssisələr və bəzi sair şəxsi kəsblərdən [qazanclardan] alınan vergiləri ləğv və müəssisə və kəsblərdən mənfəət faizi olaraq alınan verginin miqdarı və qaydasını təbdil edən [dəyişdirən] və 1918 sənəsi oktyabrın 13-ündə verilmiş olan qanun, tamamilə təcdid [yenilənsin] və gələcək sənələrə dəxi təşmil [şamil] edilsin. (Məcmuyi-qəvanin [Qanunlar toplusu] 1918, nömrə 2278, fəsil 2051 və 2052)

3) Gəlir vergisi hesabıyla 1918-inci sənəsində 15 mini mütəcaviz [aşan] mədaxili olan şəxslər, cəmiyyət və kompaniyalar birdəfəlik vergi verməyə cəlb olunmalıdırlar.

7 oktyabr 1918

1) Əsgəri vergi haqqında 1915 sənəsi 19 aprel tarixli təsdiq edilən 30-uncu maddə qanunu (Məcmuyi-qəvanin [Qanunlar toplusu] 1915, maddə 100) ərazi vergisinə əlavə olunmaqla,

şəhərdə olan qeyri-mənqul [daşınmaz] və mədən əmlakı vergiləri 1918 sənəsi yanvar ayının birindən İslam əhalisi üzərindən götürülür.

2) Hökumət palatasının hesabı ilə əsgəri xidmət əvəzində borclu olan, əsgəri vergisi verməyə borclu olanlar vergidən azad edirlər.

1918-inci sənəsində 449-uncu maddə (Məcmuyi-qəvanin [Qanunlar toplusu] 5-inci cild, 1914) və həman maddə əsasınca Müvəqqət Hökumət tərəfindən 1910 sənəsi 13 oktyabr tarixli qanuna görə (Məcmuyi-qəvanin, 1918, 10 noyabr, nömrə 288, maddə 2052) ümumiyyət etibarilə neft mədənləri və onlara müavin [köməkçi] müəssisələr, həmçinin paraxod və nəqliyyat müəssisələri müstəqim [birbaşa] və əlavə vergi verməlidirlər.

Qeyd: 509-531 maddələri qərarinca (Məcmuyi-qəvanin, 5-inci cild, 1914) ikinci maddədə göstərilən və 574-üncü maddənin təşmilinə [əhatə dairəsinə] müvafiq olan hamı müəssisələrə ixtiyar verilir ki, verəcəkləri vergi haqqında Kazyonni Palataya [Xəzinə Palatasına] müraciət edib, öz əsasi və dövrü sərmayələrini düz hesab göstərməklə məlum etsinlər.

4) 1916-ncı sənəsi 13 may tarixli qanun mövcibincə [qanuna görə] (Məcmuyi-qəvanin [Qanunlar toplusu], 14 may 1916, nömrə 131, maddə 998) və 1918-inci sənəsi 12-13 iyun tarixli Müvəqqət Hökumət binagüzarlığı [sərəncamı] ilə ticarət və sənəət [sənaye] müəssisələri və mədən xidmətində

olub xüsusi mükafat alanların mədəxilləri üzərinə qoyulan vergi 1918-inci sənəsi üçün dəxi təyin edilir.

5) Bu qanun elan edilən gündən bir həftə müddətinə qədər ticarət və sənəət [sənaye] müəssisələrinin sahiblərini məsuliyyət altında məcbur etməlidir ki, müstəqim [birbaşa] vergi qanununun 543-üncü maddəsi mövcibincə (Məcmuyi-qəvanin [Qanunlar toplusu], 5-inci cild, 1914) 1917-inci ildə öz müəssisələrinin dövrü sərmayələri və bu müddət ərzindəki mənfəətləri haqqında bəyanat versinlər.

6) Bu qərardadın birinci və 2-nci hissəsindəki vergiyə şamil olan məsələlər haqqında Maliyyə nazirinə ixtiyar verilir ki, vergi idarələrinə binagüzarlıq [sərəncam] və düsturüləmə [rəhbər tutulan sənəd, təlimatnamə] kimi təlimat versin.

Ədliyyə Vəzarətində [Nazirliyində] 21 oktyabr 1918

Bakı nahiyyə məhkəməsi şöbəsinin məhkəmə müdiri müavini Aleksandr Leonidoviç Volkov Bakı şəhər məhkəməsi şöbəsinin məhkəmə müdiri müavini və ikinci Bakı nahiyyə məhkəməsi şöbəsinin sabiq məhkəmə müdiri müavini Vladimir Dimitriyeviç Viktorov həman məhkəmə şöbəsinin məhkəmə müdiri müavini və Maştağa istintaq hissəsinin müdiri təyin edilir.

22 oktyabr 1918

Bakı nahiyyə məhkəməsinin üzvləri

Aleksey Nikolayeviç Kitayski və Henrix Stanislavoviç Pekarski 1918-inci sənəsi iyun ayının 24-ündə vəqə olan hökumət qərarıdadına müvafiq vəzifələrindən və həmişəlik bu xidmətdən kənar edirlər.

*Ədliyyə naziri vəzifəsini ifa edən
T. Makinski*

OSMANLI MİLLİ AJANS XƏBƏRLƏRİ

Dərsəadət [İstanbul], 23.10.34

Qəzetələr mütarikə müzakirəsinin [atəşkəs müzakirələrinin] irəliləməkdə olduğunu bəyan etməkdədirlər. Məmafih [bununla belə] hənüz [hələlik] rəsmi bir təbliğ mövcud deyildir.

Alman qitəatının [hərbi hissələrinin] qərb cəbhəsindən yaptıkları təxribat haqqında tədqiqatda bulunmaq üzrə Belçikada bulunan bitərəf hökumət müvəkiləri [bitərəf hökumətlərin nümayəndələri] cəbhəyi-hərbə [hərb cəbhəsinə] getmişlərdir.

İspaniya qəzetələrindən Londraya varid olan [çatan] məlumata nəzərən, İspaniya hökuməti Almaniyadan Almaniya Bəhriyyə Nəzarətinin [Almaniya Dənizçilik Nazirliyinin] bütün təhtəlbəhrlərinə [sualtı gəmilərinə] dərhal üsülhərəkələrinə [bazalarına] övdət etmələri [qayıtmaları] əmrini verdiyini müəyyin [bildirən] rəsmi bir xəbər almışdır.

Əksər qəzetələrimiz münfərid [ayrı-ayrılıqda] mütarikə [atəşkəs] müzakirəsinin yaxında xitam bulacağını, əsl sülh şərtlərinin ümumi sülh müzakirətində [müzakirələrində] təqərrür edəcəyini [qərarlaşdırılacağını], ancaq mütarikəni müttəaqib [atəşkəsdən sonra] hali-sülhün [sülh vəziyyətinin] övdət edəcəyini [qayıdacağını], Etilaf məmləkətləri ilə münasibəti-ticariyyəyə [ticarət əlaqələrinə] başlanacağını yazırlar. İstanbulda bu xəbərlər piyasa [bazar] üzərində böyük təsirlər icra etməkdədir. Hər şeyin qiymətində mühüm tənəzzüllər [düşümlər] davam edir.

Fransa Xariciyyə naziri Romanya [Rumıniya] hökumətinə Dobriça məsələsinə dair teleqraf göndərərək, bolqar mütarikəsində [Bolqarıstanla atəşkəsdə] yalnız xüsusi-əsgəriyyə təqərrür etdiyini [hərbi şərtlərin qərarlaşdırıldığını], ərazi məsələsinin ümumi sülh müzakirələrində həll ediləcəyini bildirmişdir. Romanyalılar [rumınlar] bundan pək məmnun olmamışlardır.

SÜLH ƏTRAFINDA

Almaniyanın cavabi notası

Almaniyanın Vilsona göndərdiyi cavabi notası bütün mətbuat tərəfindən qəti və əhvali aşikarə surətdə göstərici bir nota kimi tələqqi olunmaqdadır [qəbul edilməkdədir]. Çünki, sülh əqd

edilməsi [bağlanması] və sülh müzakirələri [müzakirələri] başlanması yaxında həll ediləcək bir məsələ kimi ədd [hesab] edilməkdədir. “V.” qəzetəsi yazır ki, Almaniyanın ikinci iqdamatı [təşəbbüsü] birincidən əfəldir [əhəmiyyətli]. Birinci iqdamatdan sonra Almaniya ikincisi qarşısında geri çəkilmədi. Bu yaxın zamanda vəqə ola biləcək hadisələr haqqında qəzetə yazır ki, Vilsonun birinci və üçüncü suallarına kafi dərəcədə cavab verilmişdir. İkinci məsələ isə zəbt edilən yerlərin təxliyəsi məsələsi olduğundan, həll edilməsi lazım gəlir. Bu ancaq ondan ibarət ola bilər ki, Almaniya mütarikə əqdi [atəşkəs imzalanması] qarşısında zəbt edilən yerləri boşaltmağa razı olub, mütarikə əqd edilməsi əsnasında həmin yerləri təxliyə etsin. Mütarikə əqd edilənə qədər işğal olunan yerlərin boşaldılması düşmən hərəkəti qarşısında difadan [müdafiədən] imtina etmək demək olduğundan, heç bir halda mümkün deyildir.

“B.” dəxi bu nöqtəyi-nəzərdə olmaqla bəyan edir ki, zəbt edilən yerlərin boşaldılmasının ancaq mütarikə əqdindən sonra mənası ola bilər. Bunun da təfsilatı, gizli müahidəsiz [gizli razılaşma olmadan], bütün dünyaya elan edilməlidir.

Bütün mətbuat Almaniya cavabının nəticəsi olaraq, qalan Müttəfiq dövlətlərin Vilsonun məramnaməsinə iştirak edəcəkləri nöqtəyi-nəzərində durmaqla bəyan edir ki, təzə beynəlmiləl şərait vücuda gətirməkdən ötrü

Vilson tərəfindən dörd ədəd məruzədə təqdim edilən Elzas-Lorenin beynəlmiləliyyət [beynəlxalq nəzarət] halına salınması və Lehistan [Polşa] məsələsi bir məsələ təşkil etməlidir. Almaniyanın şərik olduğu Vilson məramnaməsinin 23 tələbatı ifa edilməlidir. Qəzetə yanvarın 8-ində Vilsonun nitqinin Elzas-Loren və Lehistan məsələlərinə münasibəti [aidiyyəti] olan 13 və 18-inci maddələrindən bəhs edib deyir ki, bu hər iki maddə fevralın 12-sində Vilsonun nitqində söylənən əsas üzərinə həll edilməlidir. Bu nitqin 3-üncü əsnasında deyilir ki, bu müharibədən sonra qalxacaq sərhəd məsələsi qaldırıldığı zaman camaat və millət nəfinə [faydasına] həll edilməlidir.

Danimarka mətbuatı Almaniyanın cavab notasını nikbinanə bir surətdə təqdir və təsvib etməkdədir [bəyənməkdədir]. Sülh indi bir əmri-vəqə [məcburiyyət] surətini alır. Bundan belə bəşəriyyət azad bir nəfəs ala bilər.

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

İstanbul, 21/10. Cəbhələrdə sakitlik hökmfərmdir [hökm sürməkdədir].

Vyana, 21/10. Cəbhələrdə mühüm bir şey vüqu bulmamışdır [baş verməmişdir]. Cənubi Moravanın hər iki tərəfindən serblərin xırda hücumları dəf edilmişdir. Qərbi Tsayskar dağlarında serblərin hücumu kəsbi-şiddət etmişdir [şiddətlənmişdir].

Berlin, 21/10. Cəbhələrdə düşmən ancaq əks-hücumlar etmiş və tərəfimizdən dəf edilmişdir. Vuzyenin hər iki tərəfində, Ena çayının şərqində düşmən tərəfindən tutulmuş ucalıqlar müqabilinə əks-hücumlarımız müvəfəqiyyətlə davam edirlər.

London, 20/10. “Londra mütaləatı”nın [“London icmalı”nın] əsgəri münaqqidi [hərbi icmalçısı] yazır: İyul ayından bəri Müttəfiqlər Belçika səvahlində [sahillərində] Brügge, Kortreyk, Due, Kambre, Sen-Kanten və La-Fer arasındakı məsafəni, Qoben, Şmend-Dam və Laon dağlarını, bütün şimali Şampanı, yuxarı Arqonu işğal etmişlərdir. Bu, ecaz [möcüzə] qəbilindən olan unudulmaz bir əmrdir [işdir]. Yerdə qalan işlərin görülməsini gələn yay əməliyyatınadək təxir etmək olar. Düşmən qışadək nicat bular; fəqət nəticə təmin edilmişdir. Düşmənin zəfi [zəifliyi] gündən-günə artır. Düşmənin can qüvvəsi və ləvazimi azalır. Düşmən bu il bir milyon tələfat vermişdir. Bu isə işin gələcək rəvişinə də [gedişatına da] təsir edəcəkdir. 5000 top qeyb etmişdir ki, bütün topxanasının bir sül-sünü [üçdə birini] təşkil edir. Əsgəri firqələrinin [diviziyalarının] miqdarını da çox azaltmağa məcburdur. Ehtiyat qüvvəsinin miqdarı 30 firqəyədək əskilmişdir. Bunun da ancaq 12-si təzədir. Almanıyanın ruhu düşməkdədir və məğlubıyyət hissi ilə daha da düşəcəkdir. Şimdi düşmən bir məsələ qarşısındadır: Təslim, yaxud müharibədə məhv olmaq.

Berlin, 21/10. Qərb cəbhəsi. Kronprins Ruprext ordusu. Flandriyada Lis xüttəsində [bölgəsində] və xətt qabağında şiddətli vuruşmalar vəqə olmuşdur.

Zomergemə soxulmuş olan düşmən, əks-zərbələrimizlə çıxarılmışdır. Deyzenin hər iki tərəfində düşmən, Lisin qərbi kənarında möhkəmlənmişdir. Şəhərin cənubunda çayın cənubuna keçmiş olan qitəatın [qoşunların] bir qismi əsir düşmüşdür. Şərqi kənarında fransızların bir dəstəsi qalmışdır. Şərqə doğru əks-hücumlarla düşmən Derlik və Zvevegemə soxulmuşdur. Qərbi və cənub-qərbi Vixte ucalıqlarında düşmənin hücumunu dayandırdıq. Şəlda şimalında düşmən hücumları xəttimiz qabağında dəf edilmişdir.

Turne şimalında düşmən Şeldaya yetişmişdir. Turne cənubunda Sent-Aman xəttinə təmas edirik. Dün Le-Kato ilə Uaza arasında düşmən böyük qüvvə ilə hücum etmişdir. Soymenq ilə Fertren arasında düşmənin hücumları atəşimizlə dəf edilmişdir. Harpriş vahəsi qərbindəki ucalıqlarda Solesmin hər iki tərəfində qabaq xəttimizi keçmiş olan düşməni dayandırdıq. Romri və Amerval şəhərlərini qeyb edib sonra əks-hücumla geri aldıq. Le-Katonun hər iki tərəfində şiddətli vuruşmadan sonra səngərlərimizi saxladıq. 44-üncü Brandenburq ehtiyat firqəsi [diviziyası] böyük rəşadət göstərmişdir.

20 kilometrlik cəbhədə düşmənin

böyük xəsarətlə etdiyi hücum piyadalarımızın səyi və topxananın köməyi ilə dəf edilmiş, düşmən pək az bir yer almışdır. Ser şimalında düşmənin yeni hücumları dəf edilmişdir. Laon-Marl yolunun hər iki tərəfində düşmən əlində olan xətlərimizi əks-hücumla aldıq və düşmənin əks-hücumlarını dəf etdik. Şərqi Prussiya taboqları əks-hücumlarla bəzi səngərlərimizi geri almış, düşmən hücumlarını dəf etmişlərdir. Vuzye şərqində düşmən ayın 19-unda qazandığı müvəffəqiyyəti genişlətmək istəmiş, dəf edilmişdir.

Qalvits ordusu xətti: Ventevil şərqində amerikalıların xırda hücumları dəf edilmişlərdir. Sair xətlərdə xırda müsadimələr olmuşdur.

Cənub-şərqi cəbhədə serblərin yeni hücumları dəf edilmişdir.

Berlin, 22/10. Ser ilə Uaza arasında fransızların hücumu dəf edilmişdir. Mebrekurun şimal-şərqində Şlezviq qoşunları müvəffəqiyyətlə hücum etdilər. Ena ucalıqlarında şiddətli vuruşmalar gedir. Vandi şərqindəki ucalıqları alman əsgərləri geri alaraq düşmənin əks-hücumunu dəf etmişlər. Olizi şərqində düşmənin hücumu müvəffəqiyyətsiz qalmışdır.

Şiddətli top atışından sonra amerikalılar şimali Sommransda geniş bir cəbhədə hücum etmişlərsə də, atəş və əks-hücumumuzla dəf olunmuşlardır. Top və mitralyoz atəşimizdən amerikalılar çox böyük tələfat vermişlərdir. Düşmənin ayroplanı Lautala qəsəbəsinə hücum edib, 4-ü vurulmuşdur.

Kruzevak-Bukovik şərqində düşmənin hücumu müvəffəqiyyətsiz qalmışdır. Trubarevo yanında biz müvəffəqiyyət qazandıq.

Berlin, 22 təşrini-əvvəl [oktyabr]. İttihadi-alman firqəsi [pangermanistlər], sülh əleyhinə xalq hərəkəti törətmək istəyir. Müraciətnamələr nəşr edilir.

Lahey [Haaqa], 20 təşrini-əvvəl. “Nyu-kurant” qəzetəsinin məlumatına görə, mütarikə [atəşkəs] üçün almanların Reyn arxasına çəkilmələri şərt qoyulur.

Berlin, 22 təşrini-əvvəl [oktyabr]. “Berliner taqebblatt” qəzetəsinin dediyinə görə, İngiltərənin Almaniyaya qələbə çalmaq fikrinə baxmayaraq, sülh əqd etməyə hazırdır. Bununla bolşevizmin önünü almaq istəyir.

Berlin, 20 təşrini-əvvəl [oktyabr]. Milanda əsgərlər sülh şərafinə böyük nümayişlər yapırlar.

Berlin, [22] təşrini-əvvəl [oktyabr]. Hürəndişlər [Müstəqillər] müraciətnaməsində deyilir ki, Almaniya yeni üsuli-idarəni tanrının lütfü ilə yox, xalqın tələbi ilə qəbul edir. Biz təcili surətdə sülh əqdi, əfvi-ümumi, idareyi-örfiyyəyi-əsgəriyyə [hərbi rejimin] fəxini [ləğvini] tələb edirik. Məqsədimiz cümhuriyyəti-ənamdır [xalq cümhuriyyətidir].

Berlin, 22 təşrini-əvvəl [oktyabr]. Karl Libknext həbsxanadan azad edilmişdir.

Berlin, 22 təşrini-əvvəl [oktyabr]. “L. F. T.” qəzetəsi “Gedərmi-qalarmı” sər-

lövhası ilə bir məqalə yazarq Vilhelm barəsində yazır ki:

“Burjuaziya Vilhelmin getməsində sülh əqdini görür. Hürəndiş sosialistlərin zənnincə, Vilhelmin taxtından düşməsini militarizmanın fəxsi [aradan götürülməsi] kimi tələqqi [qəbul] edəməzlər.”

Berlin, 22 təşrini-əvvəl [oktyabr]. Almaniya hökuməti alman lisanında Rusiya sosialist qanunları barəsində böyük məqalələr nəşr edən mətbəələr əleyhinə tədabir ittixaz etməkdədir [tədbirlər görməkdədir]. Rusiya hökuməti Almaniyaya bundan naşi [bu səbəblə] bir nota təqdim etmişdir.

Berlin, 22 təşrini-əvvəl [oktyabr]. Litvada almanlar, hökuməti Litva hökumətinə vermək istəyir. Alman mülikiyyə idarələri müvəqqət qalacaqdır. Tərzi-hökumət qəbulu Litva hökumət[in]ə vagüzar ediləcəkdir [tapşırılaçaqdır]. Almaniya qoşunları burada qalacaqdırlar.

Vyana, 21 təşrini-əvvəl [oktyabr]. Praqada Lehlər Milli Komitəsinin [Pol-yak Milli Komitəsinin] izdihamlı bir ictimai [yığıncağı] olmuşdur. Caddələrdə mitralyozlarla qoşun qitələri qoyulmuşdur. Beş gün sakit keçmişdir. Avstriyada bir çox millətlərin ictimaları olur. Avstriya Nemesləri Şurası əmələ gəlmişdir. Bunlar Avstriya almanlarının istiqlalyyəti barəsində müraciətnəmələr buraxmışlardır. Ərzaq məsələsinin şiddət etməsindən dolayı bələdiyyə ərzaq şurası düzəlmişdir.

Berlin, 22 təşrini-əvvəl [oktyabr]. Yassıda hökumət əleyhinə olaraq bir nümayiş olmuşdur.

Berlin, 20 təşrini-əvvəl [oktyabr]. Sofiya caddələrində bolşeviklərlə hökumət qoşunları arasında müsadimələr [toqquşmalar] vaqe olmuşdur [baş vermişdir]. 3 minədək insan tələfatı vardır. “F.”nin məlumatına görə, Serbiyada Fəhlə və Kəndçilər Şurası fəaliyyətə başlamışdır. Əhali arasında sülh şərafinə təbliğat getməkdədir.

Stokholm, 23 təşrini-əvvəl. Xristianiyadan verilən məlumata görə, ittixabatda [seçkilərdə] “ictimaiyyəni-amiyyəni” [sosial-demokratların] qələbəsi hiss edilməkdədir.

Petroqrad, 22 təşrini-əvvəl. Finlandiyadan gələnlərin dediyinə görə, burjuaziyanın əhvalı dəyişmişdir. Məşhur ağqvardiyaçılar Finlandiyadan çıxmağa hazırlanırlar. Sosialistlər çalışırlar. Hökumət başında duranlar Almaniya qoşunlarını saxlamaq istəyirlər.

Kiyev, 22 təşrini-əvvəl [oktyabr]. Kadetlərin mərkəzi komitələrində bəynəlmiləl əhval barəsində müzakirə olmuşdur. Milyukov firqəsi sağlarla mütləqiyyət təcdidi [mütləqiyyətin bərpası] barəsində müzakirata başlamışdır.

Kiyev, 22 təşrini-əvvəl [oktyabr]. Lizoqubun sədarəti [başçılığı] altında yeni hökumət təşkil edilmişdir. Daxiliyyə nazirinin yeri hələlik boşdur.

Ordumuza ərməğan

Ey əsgər

Dağa, daşa sancağını öpdürüb,
Duman kimi bu dağları bürüyün!
Dənizlərə salam rəsmi yapıdırıb,
Göylərdəki bulud kimi yürüyün!
Yürü, yürü, batan günün izinə,
Gülümsəyir doğan günəş üzünə!

Baş əydi, bax, toplarının səsinə
Yad ellərin ildırımını, şimşəyi.
Ulğun kimi qurumağa başladı
Səni görən cəlladların biləyi.
Yürü, yürü, batan günün izinə,
Gülümsəyir doğan günəş üzünə!

Arslan kimi saldırdığın düşməne
Ər oğlu ər olduğunu göstərdin!
Fələk bu gün uymuş sana, deyir ki,
Türk əsgəri, sən böyləmi istərdin?
Yürü, yürü, batan günün izinə,
Gülümsəyir doğan günəş üzünə!

Xəlifənin fərmanına baş əyib,
Məzlumların imdadına yetişdin.
Qaranlıqda süngü sənə yol açdı,
Sən o yoldan muradına erişdin.
Yürü, yürü, batan günün izinə,
Gülümsəyir doğan günəş üzünə!

Ey türk, sənin hangi dində olduğun
Minarəyə buyur, bizə söyləsin.
Eşitməyən qulaqlara səsin
Əsən yelə buyur xəbər eyləsin.
Yürü, yürü, batan günün izinə,
Gülümsəyir doğan günəş üzünə!

Şu qarşiki duman çıxan bacadan
Sən gəlmədən iniltilər çıxardı.
Geciksəydin, məzlumların fəryadı

Yeri, göyü, kainatı yıxardı.
Yürü, yürü, batan günün izinə,
Gülümsəyir doğan günəş üzünə!

Ey türk, bana sevdə, çiçək, bu şeylər
Göydə hilal, yerdə sənin bayrağın.
Durnalardan göndərdiyim salamı
Yetirdimi sana nənən, torpağın?
Yürü, yürü, batan günün izinə,
Gülümsəyir doğan günəş üzünə!

Cavad

28 eylül [sentyabr] 334, Bakı

**CƏFƏROVUN
CAMALYANA CAVABI**

Qafqaziya İslam Ordusu tərəfindən
Bakının işğalı zamanı vüqu bulmuş
olan hadisat münasibətilə Ermənistan
vəkili Camalyan bir nota vermişdir.
Gürcü hökuməti nəzdində Azərbaycan
Cümhuriyyəti nümayəndəsi Məhəmməd
Yusif Cəfərov cənabları həmin
notanın cavabında Camalyana böylə
bir məktub yazmışdır:

*“16 oktyabr tarixli 1249 nömrəli
notanızın cavabında sizə xəbər veri-
rəm ki, bütün fəaliyyəti zamanında
mənim hökumətim var qüvvəsi ilə
yan-yanə yaşayan iki milləti tamamilə
barışdırmağa çalışmış və çalışmaqda-
dır. Birinci növbədə hökumətim çalı-
şır ki, ermənilərin bolşevik adı ilə Ba-
kıda və Şamaxıda müsəlmanları qırıb,
rəsmi surətdə təhqiq edildiyinə görə,
10000-i mütəcaviz [keçmiş] türk tələf*

etmələri, yaxud bu il baharda nizami erməni qoşunları tərəfindən İrəvan quberniyasında 200-dən ziyadə türk kəndi talan və məhv etmələrindən və sair bu kimi hadisələrdən dolayı həyəcana gəlmiş olan Azərbaycan türklərini sakit etsin.

İki yüz mindən ziyadə nüfusa malik olan Bakı alındıqda, müdafiləri [müdafiçiləri] getdikdən sonra yeni hökumət təsis olanadək martda müsəlman qırğını və ondan sonra daima türk əhalisi üzərində hökmfərma olan dəhşətlər səbəbi ilə təbii görülən bəzi tələfat və təcavüz vəqə olmuşsa da, hər halda bəyanatınızda göstərilən miqdaratdan [miqdarlardan] pək az tələfata bais olmuşdur.

Həmçinin Azərbaycan Hökuməti tərəfindən gec tədbir görülməsi və guya ancaq bir neçə adamın edamı haqqındakı bəyanatınız dəxi həqiqətdən uzaqdır. Zira cinayətdə tutularaq edam edilən qarətçilərin miqdarı 100-ü mü-təcavizdir.

Həmçinin ermənilər miyanında [arasında] ziyalılardan külliyyətli miqdarda həbs[i], pul almaq və dolandırıcılıq xüsusundakı təkidatınız dəxi mü-təəssifanə [təəssüflə deməliyəm ki] sizə verilən yalan məlumat üzərinə əsaslanır. Azərbaycanın daxili işləri cümləsindən olaraq, erməni ziyalılarının həbsi məsələsinə gəlincə, bəyan edə bilərəm ki, məhbuslardan ancaq o şəxslər mühakimə və tənbehə düçar olacaqlar ki, müqəssirlikləri lazımınca aşkar olsun. Məhkəməcə təqib edil-

məyən bir çox məhbusların hər gün həbsdən azad edilmələri bu sözlərimin doğruluğunu isbat edir.

Yuxarıda zikr olunan fəqərəni [bəndi] xəbər verməklə bərabər, kəndimi borclu bilirəm elam edim [bildirim] ki, erməni hökuməti belə hərəkətləri ilə mənim hökumətim kimi iki millət arasında ədavət və nifrət ibraz edici [meydana çıxaran] amilləri qaldırmaq uğrunda çalışmaq əvəzinə, Bakı işğal olunan vaxt vüqu bulmuş hadisəni mübaliğə ilə göstərərək, öz bəyanatında qeyri-məqul [ağlasıqmaz] və şiddətli əlfaz [sözlər] istimalı ilə [işləməklə] əfkari-ümumiyyəni [ictimai rəyi] Azərbaycan əleyhinə həyəcana gətirmək və milli ədavət çıxarılmasına bais olur.

Bununla bərabər, sizin notanızı da öz hökumətimə göndərirəm.”

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

- Oktyabrın 22-sində vəqə olan hökumət iclasında, Hökumət İşləri müdiri R. x. Xoyski Nafiə və Ümuri-Xeyriyyə [Xeyriyyə və Sosial Təminat] naziri müavini təyin edilmişdir.

- Azərbaycan Hökuməti ilə Dağıstanlılar İttifaqı Hökumətinin nümayəndələri arasında əhəmiyyətli siyasi məsələlər haqqında saziş hüsula gəlmişdir. Bu saziş, məzkur [adı çəkilən] hökumətlər arasında sıxı münasibətə [sıx

əlaqələrə] və bununla bərabər hər iki hökumət arasında bir para işlərdə birləşməyə dəxi bais olmuşdur. Bu barədə vəqə olan müzakirətdə Dağıstan Hökuməti tərəfindən hökumət sədri T. b. Çermoyevin iştirakı ilə Daxiliyyə naziri İbrahim bəy Heydərov və Maliyyə naziri Cabaqiyev dəxi iştirak etmişlərdir.

- Oktyabrın 23-ündə vəqə olan hökumət iclasında Azərbaycan Cümhuriyyəti tərəfindən Kırım Cümhuriyyətinə siyasi nümayəndə təyin edilməsi qərara alınmışdır.

Bu iclasda Hərbiyyə Nəzarəti təsisi dəxi qərara alınmışdır.

QƏZETƏLƏRDƏN

Cənub ordusu

Bolşevik mürəxxəsi İoffe, Almaniya Xariciyyə Nəzarətinin baş katibinə bir nota təqdim etmişdir. Notada göstərilir ki, şimdiki Ukraynanın bir çox şəhərlərində və almanlar tərəfindən işğal edilmiş mərkəzlərdə hal-hazırda Cənub ordusuna əsgərlər cəm edilir. Şimdilikdə işbu ordunun hesabı 20 minə çatmışdır. Cənub ordusunun Odessa, Pskov, Minsk, Xarkov, Qomel, Jitomir, Rostov, Kamenets-Podolski kimi şəhərlərdə birər ərkani-hərbi [hərbi qərargahı] vardır. İşbu ordudan ötrü hal-hazırda 5 zirehli tren [qatar] hazırlanır ki, Odessadadır. Təşkil edilmiş qoşun general Semyonovun təhti-komandasına [komandası altına] verilir.

General Semyonov, yaxın zamanlarda general Krasnov tərəfindən Voronej quberniyasının işğal edilmiş hissəsinə vali təyin edilmişdi. Ordunun mərkəzi ləvazimat və mühimmatı-əsgəriyyə idarəsi Kiyevdədir.

Krımdan Nikolay Nikolayeviç tərəfindən göndərilmiş bir çox zabıt dəst-xətti ilə buraya gəlmişdir ki, əhali arasında Cənub ordusuna yazılmaq nəfinə [xeyrinə] təbliğatda bulunsunlar. Cənub ordusunun məqsədi Şura Hökumətini yıxıb monarşini təcrid [bərpa] etməkdir. Üsuli-idarə məsələsi, mübarizə bitdikdən sonra həll ediləcəkdir. Cənub ordusu başında general Semyonov durur. Bu şəxs, Rusiyaya nicat verici şura indində məsuldur. Ordu məzkur [adı çəkilən] şuraya daxil olmuş üzvlərdən qərz təriqi ilə [borc kimi] cəm edilən para ilə saxlanır. Notada işbu ordu əleyhinə etiraz edilir. Cavab aldıqdan sonra İoffe Xariciyyə İşləri komissarına bu məzmununda bir teleqram vurmuşdur:

“Mənim böyük notama cavab olaraq Baş katib bildirir ki, hökumətin bu işdən xəbəri yoxdur. İş məhəllində [yerində] təhqiq etmək üçün təcili surətdə adamlar təyin edilmişdir. Həqiqət kəşf edildikdə ciddi tədbir ittixaz olunacaqdır [tədbirlər görülecəkdir].”

BİR MƏKTUB

Qəzetələrdə xəbər verilmiş olduğu üzrə, Tiflis Dumasının 14 oktyabr ta-

rixli iclasında daşnaxsaqanların təşəbbüsü ilə qısnılar Bakıda ermənilərin qırılması məsələsini müzakirə edərək qərar vermişdilər ki, Türk-Azərbaycan əsgərlərinin belə “vəhşiyənə” hərəkəti müqabilinə protesto, ermənilərə bəyani-təziyə etsinlər [başsağlığı versinlər] və mütəzərrir [zərəçəkən] ermənilər nəfinə 50 min manat pul təxis olunsun [ayrılısın]. Ermənilər bu işə gürcü qoşularımızı dəxi soxmuşlardı.

Bu münasibətlə gürcü Parlamanı əzasından Topuridze cənabları “Kaspi” qəzetəsinin 84-üncü nömrəsində bir məktub dərc edərək məzkur [adı çəkilən] fəqərədə [maddədə] daşnakların nə kimi hilə və təzvir [fırıldaq] işlədiklərini açdığından, məktubu eynilə tərcümə və qarelərimizin [oxucularımızın] nəzər-diqqətinə təqdim edirik. İştə məktub:

Oktyabrın 14-ündə Tiflis Dumasında qəbul edilən qərardad, Bakı əhalisinin diqqətini cəlb etdiyinə görə, bu barədə əldə etdiyim məlumatın nəşrini özümə borc bilirəm. Tiflis Dumasının 14 oktyabrdakı növbəti iclasında Daşnak fırqəsi Bakının türk qoşunları tərəfindən alındığı vaxt minlərlə ermənilərin qətli və arvad-uşaqlarla fəna müamilə [pis rəftar] edilməsi barəsində bir məsələ qaldırmışdır. Məruzəçi və sol inqilabçılar Türk Komandanlığına və Azərbaycan Hökumətinə bu barədə protesto və bəyani-nifrət edilməsini [nifrətini bildirməsini] tələb etdilərə də, bu etirazın əsassız və qeyri-münasib olduğu onlara anladılaraq

təklif rədd edildi. Mübahisə vaxtı daşnaklara və tərəfdarlarına göstərilmişdir ki, Qafqaziya Cümhuriyyəti dövründə və inqilab vaxtı ermənilər Bakıda və uyezdlərdə kərratla [dəfələrlə] fəna rəftarlar edib, onların əlində minlərcə müsəlman arvad-uşaq tələf olmuşdur. Böylə bəyanat alqışla qarşılanırdı ki, bunun da əhəmiyyəti az deyildir. Ermənilərin müsəlmanlar haqqında icra etdikləri fəna müamilə, vaxtilə Zaqafqaziya Seymində müzakirə və məsul firqələr mətbuatı tərəfindən nəşr edilmiş olduğu dəxi Duma iclasında ermənilərə göstərilmişdir.

Danışıqdan sonra qət olundu ki, eylülün [sentyabrın] 14 və 15-ində Bakıda vaqe olan hadisələr haqqında Duma qərarnaməsində qısnılar öz münasibətlərini izhar etsinlər.

Sübutsuz sabit olan bir şeyi müdafiəyə qalxışmaram. Bizim Azərbaycanla münasibətimiz dostanədir və ancaq böylə də ola bilər. Səbiqəmiz [keçmişimiz] və hazırda ən ciddi mənafeyimizin birliyi Gürcüstanla Azərbaycanı birləşdirmişdir. Bu dostluq Gürcüstanda da, Azərbaycanda da müşahidə edilib, kəndim də Azərbaycan Hökuməti nümayəndələri ilə etdiyim müsahibədə bunu anlamışam. Mən məəlməmnuniyyə [məmnuniyyətlə] təyid [təsdiq] edirəm ki, gürcülər də, Azərbaycan türkləri də, hər iki cümhuriyyət camaatının xeyri naminə ən-əməimülqəlb [səmimi qəlbədən] dostanə əlaqədə bulunmağa səy edirlər. Şübhəsizdir ki, yeni təşəkkül edən cümhuriyyətlər həya-

tında vüqu bulan yaxud vüqu bula biləcək olan bu ya o hadisə münasibəti ilə çıxarılan təsadüfi qərarnamələr, hər iki millətin dostluq uğrundakı səylərini mütəzəzil qılammaz [sarsıda bilməz].

Gürcü Cümhuriyyəti Parlamanının üzvü D. Topuridze

BAKI XƏBƏRLƏRİ

Şimali Qafqazda

Eşitdiyimizə görə, 22.10.34-də icra edilən müvəffəqiyyətli bir təərrüz [hücum] nəticəsində Şimali Qafqaz qitəatının [hərbi hissələrinin] Qayakənd və Həcm kəndlərinin səkkiz kilometrə qədər şimalına vasil olduğu [çatdığı] və düşmənin ricət etməkdə [qaçmaqda] olduğu müstəxbərdir [xəbər verilir].

Konfrans

Dün axşam möhtərəm Ruşən Əşrəf və mücahidi-əkrəm Ruşəni bəylər, Türk Ocağı təhti-idarəsində [rəhbərliyi altında] konfranslar verdilər. Ruşən Əşrəf bəy, türk ədəbiyyat müəllimlərinə və türk ədəbiyyatı mənsublarına və türk lisanını eyi bilənlərə böyük bir dərsi-tədqiq və tətəbbö [tədqiqat və araşdırma dərsi] verdi.

Mücahidi-möhtərəm Ruşəni bəy, türk milliyət siyasətinin nə qədər qüvvətli olduğunu və Türkiyədə oyanan türk milliyət ruhunun nə kimi xəvariq [xarüqələr] vücuda gətirdiyini

pək gözəl misallarla izah etdi və misallar arasında Nuri paşanın və rüfəqasının [yoldaşlarının] çöllərdən təbdili-qiyafət və bir çox müzahimlə [çətinliklə] nə surətdə Qafqaziyaya və türk gənclərinin fədakarlıqlarının hər türk-lük ruhi-milliyəti ilə vücuda gəldiyini anlatdı.

“Türk Ocağı” kafi dərəcə elan yapmadığı üçün bu pək qiymətli konfransları pək çox zəvat [adam] dinləyəmədi. Oturan zabitan [zabitlər] və əhali arasında əyan və əşrafdan və irəli gələnlərdən heç bir kimsə yox idi.

Məktəblərimizdə

Bakı 3-üncü Ünas [qızlar] gimnaziyası elan edir ki, bu ildən gimnaziyada türk dilində əlifba və iki yuxarı [mladşi [kiçik] və starşi [böyük]] şöbələr açılmışdır. Çocuqlarını bu şöbəyə vermək istəyən valideynin bu barədə məktəbə ərizə vermələri arzu olunur. Məktəbin dəftərxanası hər gün saat 10-dan 12-yə kimi açıqdır.

Şəhər xidmətçilərinin istidası [xahişi]

Şəhər Xidmətçiləri İttifaqı şəhər Dumasına ərizə verib zeyldəki [aşağıdakı] tələbatı təqdim etmişdir:

1) Hal-hazıra müvafiq məvaciblər artırılın.

2) Müqavileyi-müştərəkənin [kollektiv müqavilənin] vəziyyəti aşkar olunsun.

3) Avqustda verilən avans geri qaytarılmaması tələb edilsin.

4) Tez bir zamanda qulluqçuların ədədi azalıb, xaric olanlara qeyri şöbələrə yer verilsin. Çünkü bu şöbələrə yeni qulluqçular qəbul edirlər.

5) Müqavileyi-müştərəkə mövcü bincə [kollektiv müqaviləyə uyğun olaraq] bir tək naxoşlara olmayıb, ümumi qayda üzrə xidmətçilərə məzuniyyət verilsin.

Ərzaq ixracı xüsusunda

Gəncə Şəhər İdarəsi valisi, bu axır vaxtlarda Gəncə şəhərində çörəyin bahalanmasını nəzərə alıb, taxılın və sair ərzağın Gəncə şəhərindən və quberniyasından xaricə çıxarılmamasını qət etmişdir. Bu qətnaməni teleqrafla Rəisi-Vükəlaya [Baş Nazirə] xəbər verdikdə, hökumət cavab vermişdir: Məmləkət daxilində ərzaq nəql və həmlə [daşınması] ancaq hökumət ixtiyarında olub, məhəlli [yerli] idarələrin vəzifəsi xaricindədir. Bundan əlavə, mövqif nazirlərinə [stansiya müfəttişlərinə] əmr verilmişdir ki, ərzaq məsələsində ancaq hökumətin əmrlərini icra etsinlər.

Poylu mövqifində [stansiyasında] yanğın

Azərbaycan dəmiryol idarəsinə xəbər verilir ki, 20 təşrini-əvvəldə [oktyabrda] Poylu mövqifində yanğın vəqə olmuşdur. Yanğın papirosdan baş vermişdir. Mövqifin sərnəşinlərə məxsus binası yanmışdır. Dövlət əmlakı və pul-lar xilas edilib, qatarlar dəxi saxlanılmamışdır.

TAKSA [NIRX] XÜSUSUNDA

Bələdiyyə idarəsi Ərzaq şöbəsi naziri [müfəttişi] Smirnovun layihəsinə görə, Bələdiyyə idarəsi çörəyin taksasını fəsx [ləğv] etmişdir. Bu surətlə, bundan sonra çörək satışı sərbəstdir. Məlum olduğu üzrə, şəhərimizdə bu anda həddən ziyadə un və buğda mövcuddur. Ərzaq ticarəti sərbəst olduğundan hər bir dükançı, əllaf [buğda, arpa kimi şeylər satan tacir] və çörəkçi böyük ehtiyatlar saxlamağa müvəffəq olmuşlar. Buğda və unun qiyməti get-gedə ucuzlaşır. Hökumətimizin bu yolda göstərdiyi məharəti və durbinliyi [uzaqqörənliyi] layiqi-təhsindir [alqışa layiqdir]. Bu son günlərdə bəzi şayiət [şayiələr] var idi ki, guya ətraf quberniyalardan Bakı üçün ərzaq göndərməyə mümaniyət [maneçilik] göstərilir. Vəzarət [nazirlik] bu barədə lazımı sərəncamda bulunmuşdur. Ərzaqdan başqa sair malütti-carənin də [ticarət mallarının da] fiatı zamani-sabiqə [əvvəlki zamana] nisbətən yüngüldür. Lakin hər halda bələdiyyənin taksa şöbəsinə bu xüsusda bir az ciddiyət göstərmək lazım gəlir. İki həftə əqdəm [əvvəl] meyvəcətə təyin olunan taksa indiyə kimi davam edir. Hər bir bazara çıxan şəxs burasını anlar ki, taksa komissiyasının müəyyən etdiyi fiatlar əsla həqiqətə müvafiq deyildir. Almaya, armuda, ənara [nara], üzümə qoyulan taksa nə dükançı və nə də əhali tərəfindən nəzərə alınmayıb. Meyvəcati “əla”, “qeyri-əla” deyə növlərə təqsim etmək [ayırmaq]

işi satıcı ilə alıcı arasında çox bica [boş] mübahisələrə bais və səbəb olur. Əlavə yollar açıldığı üçün get-gedə meyvəcat Bakıya gəlir və hər gün qiyməti əskilir. Lakin bələdiyyəyə race [aid] olan bir məsələ varsa o da budur ki, bazarda olan “dəllal”lara bir çarə qılmaqdır. Malütticarənin qiyməti nə mal sahibində və nə də mal alanda olmayır. Aradakı “dəllal”lar öz cib mənfəətləri üçün hər dəfə bir cürə qiymət təyin edirlər. Lazımdır ki, bələdiyyə idarəsi bu “dəllal”ların bazardan rəf edilməsi [götürülməsi] üçün bir çarə arasın. Çox vaxt olur ki, “dəllal” şəhərin kənarında və ya Şamaxı yolunda kənardan gələn araba və dəvələri tutub hərə bir cürə “siyasət”lə sadə kəndçiləri öz evlərinə, karvansaraylarına aparırlar. Orada ucuz qiymətlərə onların mallarını alıb sonra malütticarəni meydana çıxararaq çox artıq qiymətlər təyin edirlər. Bu qərarla nə mal sahibi və nə də xırda alış-verişçi görmədikləri mənfəəti həmin “dəllal”lar bilazəhmət [zəhmətsiz] alırlar.

Bizcə meyvəcat və səbziiyyat [göy-göyərtili] üçün heç bir taksa təyin etmək lüzumu yoxdur. Çünki bu şeylər nə qədər bazarda çox olarsa, o qədər də qiymətləri aşağı düşəcəkdir. Ancaq gərək çalışmaq ki, mal satanla mal alanın arasında “dəllal” olmasın.

Mim. Sad.

Elan

Əhli-xibrələr [mütəxəssislər] tərəfindən türkçə və rusca lisanlarında hər cürə ərizələr yazılır və tərcümələr yapılıır. Adres:

Persidskaya küçə, nömrə 20.

223 3—2

Satılır

Yatacaq, qonaq, xörək odalarından [otaqlarından] ibarət və qeyri gözəl müxələfat [ev əşyaları], xalı və pərdələr satılır.

Ünvan: Vrangelski və Persidski caddələrin küncündə Budaqovun evi. Nömrə 7/10, otaq nömrə 5. İkinci mərtəbədə. Görmək mümkündür saat 2-dən 8-ə kimi.

225

Arvad diş həkimi Moiseyeva-Levin

Olqinski caddədə ev nömrə 5, 3-üncü mərtəbə, sağda. Telefon nömrə 06-23.

Dişlərə müalicə edir, çıxarır. Kauçuk və qızıl üzərində sabiq Berlin şəhər müalicəxanasının müdiri nəzarəti altında süni dişlər qayırılır.

Qəbul edir: səhər saat 9-dan 1-ə kimi; axşam saat 5-dən 8-ə kimi.

216 25-3

Diş müalicəxanası

S. M. İtkinin süni diş laboratoriyası

Dişlərin ağrısız çəkilməsi. Təzə üsulla farfor və qızıl dişlər qondarılması. Dişlərini qayıtdırmaq və diş qoydurmaq xahişində olanlar səhər saat 9-dan birə və 4-dən 6-ya qədər qəbul olunurlar.

Ünvan: Bolşoy Morskoy küçədə 37 nömrəli ev, telefon 06-25.

208 5-2

Müsəlman diş təbibəsi Ayna xanım

Malakan bağının qarşısında Zeylidso-nun kabinəsində hər gün xəstə qəbul və hər növ diş emal və tədavi [müalicə] edir. Zabitan və əfradın [zabitlərin və əsgərlərin] dişləri əhvən şəraitlə [münasib şərtlərlə] tədavi və emal edilir.

213 12-5

Arvad diş həkimi Z. A. Şexter xanım

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayıрма dişlər. Dişin yaxşı qayrılması təmin olunur. Kənardan gələnlər üçün iş tezliklə görülür. Qiymətlər münasibdir. Qəbul olunur 9-dan 2-yə və axşam 4-dən 7-yə kimi. Vorontsovski küçə, 14 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

215 25-4

Müdirlər:

Ceyhun bəy Hacıbəyli
Şəfi bəy Rüstəmbəyli

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Hökumət qərarı:
Ziraət Nazirliyinin əmrləri
7 oktyabr 1918

səh. 372. Bu qərarın 3-cü maddəsi qəzetdə verilməmişdir. Belə olmalıdır:

“3) İdarə mərkəzləri Azərbaycan Cümhuriyyətinin nüfuz sahəsi xaricində olan və 1918-ci ilə qədər öz idarə mərkəzlərinin olduğu yerlərin qanunlarına müvafiq vergi ödəyən bütün müəssisələr, 1918-ci il üçün, hesab verməyən müəssisələrə şamil edilən qaydalara uyğun olaraq, əlavə mədən vergisi verməlidirlər.” (bax. "Азербайджан", N-17, 24 окт. 1918)

Eləcə də, 4-cü maddə qəzetdə səhvən 5-ci maddə kimi, 5-ci maddə isə nömrəsiz getmişdir.

Osmanlı Milli Ajans xəbərləri

səh. 373. “23.10.34”: burada il, rumi təqvimlə verilmişdir; miladi təqvimlə 23 oktyabr 1918-ci ilə uyğundur.

Sülh ətrafında

səh. 374. “V.” qəzetəsi: “Forverts” [Vorwärts] qəzeti nəzərdə tutulur.

“B.” qəzetəsi: “Berliner folks zeytunq” qəzeti nəzərdə tutulur.

Teleqraf xəbərləri:**London, 20/10.**

səh. 375. “Müttəfiqlər”: Antanta bloku nəzərdə tutulur.

Teleqraf xəbərləri:**Berlin, 21/10. Qərb cəbhəsi.**

səh. 375. “Şərqə doğru əks-hücumlarla...”: qəzetdə mətnin bu hissəsində anlaşılmaqlıq və tərcümə xətalrı var.

Teleqraf xəbərləri:

Berlin, [22] təşrini-əvvəl.

səh. 376. “Almaniya yeni üsuli-idarəni tanrının lütfü ilə yox, xalqın tələbi ilə qəbul edir”: qəzetdə səhvən belə getmişdir: “Almaniya yeni üsuli-idarəsi allah izni ilə deyil, tələbi ilə qəbul edir.” (bax. “Азербайджан”, N-19, 27 окт. 1918)

Teleqraf xəbərləri:

Berlin, 22 təşrini-əvvəl.

səh. 376. “L. F. T.”: “Leypsiqer folks zeytunq” qəzeti nəzərdə tutulur.

səh. 377. “Hürəndiş”: qəzetdə səhvən “hürəndişlər” getmişdir.

Teleqraf xəbərləri:

Berlin, 20 təşrini-əvvəl

səh. 377. “F.”: “Forverts” qəzeti nəzərdə tutulur.

“Ey əsgər”

səh. 378. Şeir Əhməd Cavadındır.

“Ulğun kimi qurumağa başladı

Səni görən cəlladların biləyi.”

Qəzetdə “urğun/orğun” kimi yazılan söz, Əhməd Cavadın “Seçilmiş əsərləri”nin 1992-ci il nəşrində və 2005-ci ildəki təkrar nəşrdə “Quzğun” kimi verilmiş (bax. Əhməd Cavad, “Seçilmiş əsərləri”, 2 cildə, 1-ci cild, “Azərnəşr”, Bakı, 1992, səh. 151; “Şərq-Qərb”, Bakı, 2005, səh. 142), demək olar ki, bütün digər mənbələrdə də eynən getmişdir. “Urğun” sözü “vurulmuş, yaralı” mənasına gəlsə də, bizə görə, bu söz quraq və şoran torpaqlarda cılız kol şəklində bitən ulğun/yulğun bitkisinin adı olmalıdır. Qəzetdəki “urğun/orğun” imlası ya yanlışdır, yaxud da “ulğun/yulğun” sözünün fərqli bir versiyasıdır.

Bir məktub

səh. 381. “Qafqaziya Cümhuriyyəti dövründə...”: Zaqafqaziya Demokratik Federativ Respublikası nəzərdə tutulur.

Taksa xüsusunda

səh. 384. “Mim. Sad.”: Bu imza Məhəmməd Sadiq Arana məxsusdur.